

Fråga advokaten

Jon Kihlman

? Vid en genomgång av köplagen har jag funnit ett antal villkor som gynnar både säljare och köpare, där alltså båda parterna har lagen "på sin sida". Jag antar att det också finns bestämmelser där det brister för någon part vad det gäller rättvisa/fördelar/nackdelar? Kan du ge exempel på när sådana orättvisor kan uppstå? Vilka är de största fördelarna och nackdelarna med lagen?

Joban Nilsson

! Köplagen är dispositiv. Det innebär att dess lösning av ett visst problem inte skall tillämpas om parterna har avtalat om en avvikande lösning. Köplagens reglering är således endast föreslagna "normallösningar" av de problem som kan uppkomma i relationen mellan en säljare och en köpare. Det innebär också att den ena parten egentligen aldrig kan sägas ha lagen "på sin sida", eftersom det alltid står parterna fritt att avtala om andra lösningar.

KÖPLAGENS REGLERING är i princip alltid rättvis. Påföljderna vid en parts avtalsbrott är således så långt är möjligt alltid spegelbilder av påföljderna vid motpartens avtalsbrott, låt vara att vissa påföljder är tillämpliga endast vid ett visst avtalsbrott. Oberoende av om det är säljaren eller köparen som begår avtalsbrott, ska till exempel den avtalsbrytande parten ersätta motpartens hela skada, se 67 § köplagen, och oberoende av vem som begår avtalsbrott krävs i stort sett alltid att avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för motparten för att ge denna hävningsrätt. Bestämmelserna om avlämnande och riskövergång drar nödvändiga gränser mellan säljare och köpare. Gränserna kunde i och för sig ha dragits på andra sätt. Eftersom gränserna framför allt skapar förutsebarhet, kan de emellertid svårligen sägas gynna den ena parten framför den andra.

EN ANNAN SAK är att köplagen kan uppfattas som "köparvänlig", inte minst eftersom köpare i allmänhet inte kan komma att begå avtalsbrott på annat sätt än genom att betala sent, medan en säljares möjligheter att begå avtalsbrott är närmast oändliga och betydligt svårare att både förutse och förhindra. I praktiken kan balansen därför verka missgynna säljare. Särskilt vid en jämförelse med vanliga standardvillkor, såsom NL 01 och ALOS 05, framstår köplagen som avsevärt mycket mer gynnsam för köparen. Som jag framhållit vid andra tillfällen syftar emellertid regleringen av ett avtalsförhållande i första hand till att fördela risker mellan parterna. Ett avtal med en reglering som den i till exempel NL 01 lägger en jämförelsevis stor del av den totala risken på köparen och ska därför regelmässigt ha ett lägre pris än ett som inte avviker från köplagens reglering. Det innebär dock inte att NL 01 är "säljarvänligt" eller att köplagen är "köparvänligt". Det innebär bara att de fördelar riskerna mellan parterna på skilda sätt och därmed är mer eller mindre lämpliga för en viss situation och att priset måste anpassas till den valda riskfördelningen.

MAN BRUKAR SÄGA att avtal är bindande. Det innebär i praktiken bland annat att det ska var möjligt – låt vara otillåtet – att bryta mot det. Bundenheten är inte mycket värd, om den inte är knuten till en

skyldighet eller om det inte inträder någon påföljd vid ett avtalsbrott. Köplagen tillhandahåller såväl definitioner av skyldigheter som påföljder vid avtalsbrott och är därmed ett viktigt verktyg för avtalsbundenhet. I nära anslutning till denna fördel ligger den att köplagen fyller ut avtal, så att parter inte behöver reglera allt i sina avtal. Avtalen kan därmed utan rättsförlust hållas tämligen korta. En tredje fördel är att köplagen tillhandahåller struktur som parter kan bygga sina avtal på och terminologi som de kan använda. Köplagen ger således möjlighet att lättare än utan den skapa tydliga, väl fungerande, hanterliga och användbara avtal.

FAKTA

JUR. DR JON KIHLMAN är advokat vid Gärde Wesslau Advokatbyrå i Stockholm. Hans specialiteter är avtalsrätt, särskilt köprätt, offentlig upphandling samt transporträtt. I varje nummer besvarar han läsarnas frågor.

Maila frågorna till redaktionen@silf.se. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta ner frågorna.